

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/13749,Kosciol-Wniebowzicia-NMP-Zwycieskiej-w-Lublinie.html>
19.05.2024, 10:21

Kościół Wniebowzięcia NMP Zwycięskiej w Lublinie

Kościół Wniebowzięcia NMP Zwycięskiej w Lublinie (powizytkowski), zbudowany 1412-1426 jako wotum Władysława Jagiełły za zwycięstwo nad Krzyżakami pod Grunwaldem; 1426-1835 związany z zakonem ss. brygidek (stąd dawne określenie: kościół pobrygidkowski), następnie do 1882 z zakonem ss. wizytek (stąd obecne określenie: kościół powizytkowski); obecnie kościół o charakterze rektoralnym (bez parafii).

Szczególne zaangażowanie patriotyczne kościoła przypada na lata rektoratu ks. Mieczysława Brzozowskiego (1976-1982), od 1976 honorowego regionalnego kapelana środowisk żołnierzy AK, od XII 1980 także „S”. 13 XI 1977, w warunkach półjawnych, odsłonięto w kościele tablicę poświęconą komendantowi Okręgu Lubelskiego AK gen. Kazimierzowi Tumidajskiemu ps. Marcin, zamordowanemu w 1947 w ZSRR, oraz jego poległym i pomordowanym żołnierzom; w 1978 – tablicę ku czci 7. Pułku Ułanów Lubelskich zasłużonego w wojnie polsko-bolszewickiej 1919-1920 oraz w wojnie obronnej 1939. 11 XI 1979 ks. M. Brzozowski odprawił mszę, która zgromadziła ok. 1600 osób, po mszy odbyła się pierwsza od Marca '68 opozycyjna manifestacja polityczna w Lublinie. Mimo zatrzymania Mariana Piłki niosącego wieniec ok. 150-osobowa grupa przeszła pod pomnik Unii Litewskiej na pl. Litewskim, gdzie zatknęto dwie biało-czerwone flagi, zapalono znicze i odśpiewano hymn narodowy. 13 IV 1980 msza odprawiona przez ks. M. Brzozowskiego w 40. rocznicę mordu w Katyniu zgromadziła ok. tysiąc uczestników. W 1980 w kościele poświęcono tablicę w hołdzie poległym za ojczyznę na Wołyniu w latach 1939-1945 (w tym żołnierzom 27. Wołyńskiej Dywizji Piechoty AK, jej dowódcy ppłk. Janowi Wojciechowi Kiwerskiemu ps. Oliwa oraz ofiarom mordów,

deportacji, więzień i obozów). W tym okresie ks. M Brzozowski zorganizował kilka konferencji, m.in. „Rola chrześcijaństwa w kształtowaniu kultury polskiej”, „Pierwiastki religijne w literaturze polskiej” oraz „Rola Kościoła w czasie II wojny światowej w Polsce”; podobny charakter miały prelekcje historyczne i spotkania z aktorami. Pomieszczenia przy kościele udostępniono na siedzibę redakcji lubelskiego oddziału miesięcznika „Więź” (w III 1980 podpalili je tzw. nieznani sprawcy). Od 30 XII 1980 ks. M. Brzozowski oficjalnie pełnił funkcję przedstawiciela biskupa lubelskiego do współpracy z „S” (w rzeczywistości był kapłanem „S” Regionu Środkowo-Wschodniego). W 1981 jako wikariusz pracę w kościele rozpoczął ks. Wacław Oszajca (późniejszy jezuita), który został duszpasterzem NZS Politechniki Lubelskiej, a w czasie strajku akademickiego (XI-XII 1981) odprawiał msze dla strajkujących na PL i Wydz. Pedagogiki i Psychologii UMCS.

13 XII 1981 na terenie plebanii zgromadzono część dokumentacji i materiałów poligraficznych wyniesionych z pobliskiej siedziby Zarządu Regionu Środkowo-Wschodniego „S”; 1981 ks. M. Brzozowski odprawił mszę dla strajkujących w Lubelskich Zakładach Naprawy Samochodów. W kościele spontanicznie uruchomiono punkt pomocy osobom represjonowanym i ich rodzinom – późniejszy [Komitet Pomocy Internowanym](#) i Uwięzionym, następnie Oddział Komisji Charytatywnej Episkopatu Polski. Według ks. W. Oszajcy, druga nazwa stanowiła rodzaj kamuflażu wobec władz, gdyż komitet nie uzyskał oficjalnego uznania ze strony biskupa lubelskiego ani nie był afiliowany przy ośrodku w Warszawie. W pracach punktu uczestniczyli: ks. M. Brzozowski, ks. Zbigniew Czerwiński, Jolanta Kozłowska, ks. W. Oszajca, Marzena Paczuska, Elżbieta Teske (z ramienia TZR), Maria Tokarczyk i Danuta Winiarska. Po przeniesieniu ks. M. Brzozowskiego na stanowisko rektora WSD w Lublinie (30 VIII 1982) Msze za Ojczyznę odprawiali nowy rektor ks. Z. Czerwiński i ks. W. Oszajca. Po odejściu ks. W. Oszajcy w XII 1986, następnie ks. Z. Czerwińskiego w 1987 (po nim funkcję rektora do 2009 sprawował ks. Franciszek Przytuła) kościół stopniowo utracił swoją dotychczasową rolę ośrodka działalności opozycyjnej.

Marcin Dąbrowski

[Lublin, Region Środkowo-Wschodni](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

[Zgłoś błąd](#)